

Kyrkan

i

Gränslandet

Masteruppsats

Titel: Kyrkan i Gränslandet

Ämnesområde: Pastoral Teologi

Poäng: 12 poäng

Institution: Metodistkyrkans Nordiska Teologiska Seminarium, Överås, Göteborg

Studentens namn: Thommy Ek

Handledarens namn: Jörgen Thaarup

Datum: maj, 2009

*Gud,
ge mig sinnesro
att acceptera det jag
inte kan förändra,
mod att förändra
det jag kan,
och förstånd
att inse skillnaden.*

(Sinnesbönen/AA)

Innehållsförteckning

	Sida
1 Inledning	4
1.1 Bakgrund	5
1.2 Problemformulering	5
1.3 Metod	5
1.4 Källor	5
2 Samhället	6
3 Kyrkan	10
4 Gränslandet	21
5 Mötesplatser	29
5.1 Centrumkyrkan	30
5.2 Grupper i gränslandet	37
6 Konklusion	44
7 Avslutning	46
8 Litteraturlista	47
9 Appendix	49
A) 12-steg	49
B) Ingress	50

1. Inledning

Med min Bachelor of Divinity uppsatts, "Befrielseologi i smågruppen", som grund går jag nu vidare i mina tankar om kyrkan samt vikten av smågrupper. Då fokuserade jag på människor som kom till kyrkan, hur de fick uppleva befrielse och en mening med livet. Jag var inriktad på vad som hände i den personliga utvecklingen när folk kom till kyrkan eller smågruppen. I den här uppsatsen handlar det om att vad vi gör när tron har förankrats i oss. Vi behöver gå ut och möta människor utanför kyrkan, i samhället, och dela med oss av det vi fått som gåva från Gud. Då kan vi växa som människa och kyrka. Paradoxen är: "Vi kan bara behålla det vi har genom att ge bort det".

Jag funderar ofta på hur vi skall kunna vara en kyrka som blir meningsfull för människan av idag. Ofta känns kyrkan ganska stängd och avlägsen. Den verkar vara till för den lilla gruppen av människor som redan är frälsta. Även om medlemmarna står och välkomnar med öppna armar så kan det ändå kännas stängt. För även om det kan tyckas vara högt i tak, så märker man intuitivt att det är trångt mellan väggarna.

Jag är medveten om att alla kyrkor inte ser ut så här. Det finns fungerande församlingar som sträcker sig ut i periferin för att tjäna människor, där de befinner sig, precis som Jesus gjorde. Han stod fast förankrad i sin tradition men sökte sig utåt för att möta människor där de befann sig. Han gav ett budskap om Gud, till befrielse för människorna. De var värdefulla och älskade av Gud precis som de är.

John Wesley gjorde likadant när den anglikanska kyrkan blev allt mer stängd för vanliga människor. Då gick John ut och mötte människor i deras miljö, på torgen och vid gruvorna osv.

I denna uppsats kommer jag att försöka se hur kyrkan kan möta människor utanför kyrkan och om det finns behov av det. När folket inte kommer till kyrkan så är det kanske dags för kyrkan att gå ut. Vad har kyrkan att erbjuda den postmoderna människan? Kyrkan har något exklusivt att erbjuda dagens människa, där allt fler hamnar i utanförskap. Kanske känner man sig inte hemma eller bekant med gudstjänstfirandet på söndagarna, men en väg in i den kristna gemenskapen kan ske genom att kyrkan öppnar upp mot samhället. Vi är inte till för oss själva i kyrkan, för att skaffa oss egna fördelar och för att må bra. Vi är till för Gud och vår nästa.

1.1 Bakgrund

Jag tror att det är utanför kyrkans egna ramar som vi idag kan möta människor och människors behov. De erfarenheter jag har av kyrkan innan jag kom till tro var vid bröllop, dop och begravning. Min tro på Gud började växa inom tolvstegsrörelsen, men jag kände att det var svårt att gå till kyrkan. Det kändes som att gemenskapen i kyrkan var stängd och de olika formerna på gudstjänsten var något jag hade svårt att förstå. Jag var ganska vilsen och utlämnad i mitt andliga sökande, men Guds Ande ledde mig vidare. Till slut mötte jag andliga vägledare inom tolvstegsrörelsen och inom kyrkan, vilket gjorde att jag så småningom tog steget in i den kristna gemenskapen, och då också in i kyrkan.

1.2 Problemformulering

Hur kan kyrkan idag vara en kyrka i gränslandet mellan kyrka och samhälle, mellan det kända och det okända? Hur når vi människor utanför kyrkan och hur kan vi skapa trovärdiga mötesplatser?

1.3 Metod

Jag kommer att se på behovet av en öppen kyrka och beskriva olika sätt att möta behoven i samhället som kyrka. Jag undersöker hur vi som kyrka idag kan möta människor som inte har någon kyrkvana och hur det kan se ut när det gäller gudstjänster och själavård i olika former. Jag gör det genom att läsa litteratur i ämnet samt egna iakttagelser och upplevelser som sökare och pastor.

1.4 Källor

Som källor har jag valt böcker som handlar om hur vi kan möta människor i periferin. Jag använder mig av litteratur om utanförskap, själavård och ser på grupper som AA, Anonyma Alkoholister, och andra självhjälpsgrupper och hur de verkar i gränslandet. Som metodist har jag även metodismen som utgångspunkt. Jag har Jesus som min viktigaste källa och förebild hoppas jag. Jag använder mina egna erfarenheter samt ger exempel från Centrumkyrkan i Källered, (se 5:1).

2. Samhället

Vi lever i ett ganska otryggt samhälle där den nu aktuella finanskrisen sätter folk i arbetslöshet och otrygghet, samtidigt som man skär ner på olika former av bidrag. En del tvingas ut till ett utanförskap. Dels på grund av en sämre ekonomi men också det att man förlorar en viktig social del, sin relation med arbetskamrater. Alla behöver vi en känsla av sammanhang där vi blir sedda och bekräftade för dem vi är. Vi behöver varandra som sociala varelser, ingen kan leva för sig själv egentligen.

Under ganska många år har de flesta av oss haft det gott i Sverige. Det har funnits arbete, om inte annat så har man fått bidrag så att man kan klara vardagen ganska bra. Man har känt sig ganska trygg och kunnat vara självständig. Marknaden har kunnat erbjuda det allra mesta för att man också skall kunna vara självständig. Nu behöver man inte ens gå till banken, för bankärenden sköter man själv där hemma.

Marknaden försöker ta över och göra människan till en konsument istället för en person med behov. För att fungera i samhället och för att må bra är budskapet att du behöver ett antal olika produkter. I en tid av osäkerhet så fortsätter lösningen på de existentiella problemen vara att konsumera mera. Samtidigt har fler och fler mindre ekonomiska resurser och hamnar då i ett utanförskap och en isolering, där man inte vet hur man skall lösa sin ångest.

Det som varit en trygghet och löst våra problem, om än tillfälligt, kanske inte längre finns som ett alternativ. Då måste man börja leva på ett nytt sätt. Marknaden kan inte tillåtas reducera människor till konsumenter, vi är något mycket större än så. Vi är personer och med det gemenskapsvarelser. Vi behöver sammanhang där vi blir sedda och kan få vara de personer vi är, med våra tillgångar och våra brister. Vi behöver sammanhang på gräsrotsnivå där vi själva kan vara med och påverka, där vi är delaktiga. Ett sammanhang där vi ger efter vår förmåga och får ta emot efter våra behov.

Andlighet

Det andliga behovet ökar i en utsatthet då känslan av tomhet och meningslöshet ökar. När man inte kan döva den inre tomheten genom konsumtion, så står ofta någon form av missbruk där som en lösning. Men den som finner Gud får ofta en inre tillfredsställelse som gör att man känner sig hel, trots yttre omständigheter.

Det pågår en andlig pånyttfödelse i vårt samhälle. Det är nu helt naturligt att vara andligt sökande. Media uppmuntrar till andlighet genom olika livsåskådningsprogram. Och det finns många olika livsåskådningar att välja på. Idag är det inte endast kyrkan som talar om vilken livssyn som gäller. Med invandringen så förekommer fler religioner men också olika kristna inriktningar. Så även om det andliga sökandet ökar så kan det bli förvirrande då det finns så mycket att välja på, för en sökare av idag.

Utanförskap

Samhällsklimatet hårdnar och ingen lämnas oberörd. Kyrkan kan inte ställa sig vid sidan av och inte engagera sig när man ser att människor far illa. Att "två sina händer" i konflikten mellan de med makt och de maktlösa innebär att man ställer sig på maktens sida, inte att vara neutral.¹

Ofta så talar vi om den tredje världen som ett begrepp på fattigdom och utanförskap. Den tredje världen är inte geografisk. Den tredje världen är världen av tystnad, av förtryck, av utsugning, av det våld den härskande makten utövar mot de förtryckta.² Det är lätt att se västerlandets utsugning av Afrikas rikedomar och vita mäns förtryck av svarta under apartheidtiden. Och när man håller tyst om orättvisorna man ser, då bidrar man till att de får fortsätta. När pengar och makt är det som eftersträvas så leder det alltid till utanförskap för vissa grupper.

Utanförskap skapar bitterhet som går ut över alla i samhället. Det är ofta barnen som får lida mest.³

¹ Freire sid. 127

² Ibid. sid. 154

³ Rieger sid. 55

Det är lätt att se problemen i samhället när man ser på andra länder långt bort där orättvisa och förtryck förekommer. Men hur är det i vårt närsamhälle? Det är där, i första hand, ögonen måste öppnas och problemen belysas. Det finns orättvisor och utanförskap i vårt närområde och det är där man måste börja. Tredje världen får inte breda ut sig i vårt samhälle. Människor vill inte leva i fattigdom eller vara försummade på annat sätt. Det finns ingen som vill leva i utanförskap, och utanförskapet kan leda till extremism.

Faror

Det är mycket som skapar klyftor mellan människor och grupper i vårt samhälle. Att kalla människor för invandrare eller nysvenskar bidrar till segregationen. Är det inte svenskar allihop, som har svenskt medborgarskap, oavsett hudfärg? Det verkar som människan har lättare att fokusera på skillnader istället för det som förenar. Vi bör bekämpa alla typer av orättvisa och utanförskap som samhällsmedborgare. Det är bättre att enas i kampen mot hoten i samhället. Allt fler människor mår sämre i vårt samhälle idag och det är många olika faktorer som spelar in, också miljöfrågorna. Vi behöver ta hand om varandra och rikta kraften mot det som oroar oss. Där kan vi hjälpa varandra oavsett kön, ras, religion för vi är i första hand medmänniskor.

Vissa rika tycker säkert att de mår bättre men ingen kommer att må bra i en värld där skillnaderna blir större. Frågan är hur kyrkan kan möta de människor som är i utanförskap och utan någon känsla av tillhörighet? Alla är vi utsatta på något vis, även pastorn i församlingen. Det finns en möjlighet att möta ohälsan i samhället genom att skapa mötesplatser, där folk kan bli sedda och lyssnade till. Där kan vi öka förståelsen för varandra och se att vi alla är ganska lika egentligen.

Möta behov

Oavsett om man är konservativ eller liberal så vill man hjälpa människor i utanförskap, men det kan se lite olika ut. Liberala vill ofta starta sociala program för att ändra felaktiga strukturer, som gör att människor hamnar i utanförskap. De konservativa betonar det personliga ansvaret och vill ändra karaktärsegenskaperna. Detta för att få

dem in i systemet igen.⁴ Men det ena behöver inte utesluta det andra.

Jag är förutom medmänniska också kristen och metodist. Som metodist ser jag på hur Jesus mötte människorna på sin tid men också hur John Wesley påverkade sin samtid. Wesley flyttade centrumet från Anglikanska kyrkan ut till de marginaliserade.⁵ Han gick dock aldrig ur Anglikanska kyrkan, men verkade ute bland de fattiga. Så bör kyrkan agera också idag. Idag mår många dåligt i vårt samhälle. Vi lever under ett miljöhot, stress och vi vet att det förekommer slaveri, trafficking också idag.

Kyrkans folk behöver gå ut och möta människor i samhällets utkant och söka gemenskap med missbrukare, kriminella, sjuka, arbetslösa, psykiskt funktionshindrade, handikappade, deprimerade. Alla de som lever i ett utanförskap. Idag så får fler och fler missbrukare diagnosen adhd. Men hur många är det inte som inte får en diagnos som lever i en känsla av att inte passa in någonstans. Oavsett hur man ser på det med diagnos, som en hjälp eller något som binder, så behöver vi skapa mötesplatser där man får vara som man är. Alla har lika stor rätt till gemenskap och trygghet. Måste det till en kontakt med sociala myndigheter eller sjukvården för att bli sedd? Ofta blir hjälpen mediciner istället för relationer. Idag så knapras det antidepressiva mediciner i mängder i Sverige, och ökningen sker lavinartat bland våra ungdomar.

Gå ut

I en tid av oro behöver kyrkan gå ut med hopp. I en tid av oro behöver kyrkan gå ut ur sin trygga miljö, ut i osäkerhet till människorna i periferin. I en tid då många känner sig maktlösa behövs områden för gemenskap mellan alla olika typer av människor, där möten kan få ske till hjälp för varandra och för en bättre tillvaro.⁶

Om inte människor går ut och möter varandra och skapar relationer till dem som inte är av samma slag, så finns risken att det bildas subkulturer och då blir det ännu svårare att mötas. Vi ser hur olika kriminella gäng bildas och det är lätt att fånga upp nya medlemmar då de får en känsla av sammanhang och blir sedda. Ingen vill leva i

⁴ Rieger sid. 22

⁵ Ibid. sid. 27

⁶ Gunderson sid. v

utanförskap och många är beredda att betala vilket pris som helst för att få tillhöra en gemenskap, till och med att begå grova brott. Det är ett sätt att överleva, få bekräftelse och känna tillhörighet. När klyftorna och utanförskapet ökar i vårt samhälle då ökar också dessa grupper. Mer poliser sätts in för att få bukt med dem och fängelserna blir överfulla, utanförskapet ökar. Problemen kvarstår tills vi kan möta alla människor med respekt och inte befäster utanförskapet med "vi och dem".

Alla ska med

Vi borde verkligen välja livet, men hur väljer ett samhälle livet?⁷ Samhället är vi alla och vi alla måste försöka riva de murar som har byggts upp mellan människor genom tiderna. Kyrkan har varit det som enat människor tidigare och kanske kan en förändrad öppen kyrka vara svaret på framtidens behov. Bibeln är tydlig med att Jesus gav sitt liv för alla människor. Oavsett vilken tillhörighet man har och om man är med i en kyrka eller inte, så söker Gud en relation med oss alla. Bibeln ligger också till grund för många av våra etiska riktlinjer i samhället och Bergspredikan fungerar som en god vägledning i medborgarkunskap. Bergspredikan är Guds rikets stadgar, den nya ordningens författning. Den beskriver den nya tidsålderns anda, prioriteringar, värderingar och normer. Den urkristna församlingen tog den som en grundläggande undervisning om rikets innebörd och man använde den till att instruera nyomvända om tron.⁸

3. Kyrkan

Det är lätt att känna en stark oro i det samhälle vi lever i. Men det finns också den nådens kraft som Jesus använder sig av. Jesus kom till de sjuka inte till de friska, till syndarna inte till de rättfärdiga. Jesus tolererade aldrig ondskan, men han var alltid beredd att förlåta den.⁹

Kyrkans uppgift

Kyrkans uppdrag i världen är att förkunna den uppståndne Kristus. Att gå ut och göra alla folk till lärjungar. Därför kan vi inte sitta i våra byggnader utan måste gå ut ur dem för att möta människor där de befinner sig. Jag är medveten om att de flesta kyrkor och

⁷ Gunderson sid. 6

⁸ Wallis sid. 24

⁹ Yancey sid. 148

samfund är utåtriktade. Men jag ser också att många församlingar krymper och till slut försvinner. Det som finns kvar av verksamhet är gudstjänsten på söndagen och kanske endast någon söndag i månaden. Några få medlemmar som troget stannar kvar och minns den gamla goda tiden, då det var fullt av liv i församlingen. Man börjar längta till den tiden igen men vet inte riktigt hur det skall gå till. Kanske kan en sammanslagning av olika kyrkor vara svaret. Då blir vi större och känslan av gemenskap och samhörighet blir större, allt blir bättre. Gudstjänsten känns fantastisk med mer folk och psalmsångerna ljuder högt och det finns många som kan bidra till den goda atmosfären på många olika sätt.

Men om man inte förändrar sitt sätt att vara församling, så är risken stor att de kommer att vara i samma situation igen om några år. Jag tror att sammanslagningar är bra för stunden, men har svårt att se att en sammanslagning skulle vara enda lösningen.

Guds rike innebär en radikal helomvändning.¹⁰ De första kristna blev kända som en grupp människor som var omtänksamma, generösa och öppna mot andra. De var speciellt deltagande med de fattiga och utstötta. Deras kärlek till Gud, till varandra och till de förtryckta var deras främsta kännetecken.¹¹

Som metodist så ser jag gärna på hur den metodistiska rörelsen utvecklades i 1700-talets England. Där tror jag att församlingarna idag har lösningen på sina problem. Istället för att lägga fokus på hur små vi är så får vi börja göra som de första metodisterna. Vi får gå ut och möta människor och de behoven som finns ute i samhället. Med det engagemanget kommer vår kyrka, våra församlingar, att ha ett existensberättigande som ingen kan ta ifrån oss. Vi följer vår Herres uppdrag att hjälpa de minsta i samhället och då vill fler vara med. De som blir hjälpta känner ofta att de vill hjälpa någon annan som har det svårt. Idag så finns det mycket behov ute i samhället men vi ser inte de behoven om vi inte möter människorna utanför kyrkan.

¹⁰ Wallis sid. 26

¹¹ Ibid. sid. 27

Metodismen startade som en gräsrotsrörelse som senare blev en kyrka för de fattiga.¹² I en sådan kyrka är det lätt att känna sig hemma och alla kan bidra med något och känner sig på så vis delaktiga i något större. Alla kan hjälpa någon som har det sämre.

Tyvärr så blev också Metodistkyrkan en kyrka som kom längre från de marginaliserade. När man fick det bättre så glömde man den första kärleken. Det är den första kärleken till nästan som måste blåsas till liv igen. Metodistkyrkan blev en medelklasskyrka. Man behöver återta teologin som säger att vi skall vara en röst för de som är utstötta i samhället. En teologi som är utmejslad från vår erfarenhet, prövad av Skriften och utvecklad i undervisningen och i praktiken. Metodistisk teologi är väldigt lik befrielse-teologin. För att leva upp till detta och praktisera detta så behövs en pånyttfödelse. Vi behöver leva ordet, studera Bibeln och agera teologi. Annars har vi övergivit vår uppgift och de fattiga.¹³ Gud beskrivs som de förtrycktas befriare, medan de rika är ansvariga för de fattigas lidande.¹⁴

Ekumenik – Kålleröd som exempel

Centrumkyrkan, den kyrka där jag nu arbetar, flyttade ut till förorten men har svårt att få kontakt med samhället, trots sina goda förutsättningar och goda ekonomi. Problemet är inte beredvilligheten utan snarare att man inte får kontakt med närområdet då de flesta medlemmarna bor på annan ort. För att kunna skapa relationer så krävs närvaro.

Därför är det ekumeniska samarbetet i Kålleröd extra viktigt. I de övriga församlingarna finns en tydlig koppling till invånarna. Där kan vi få finnas med och bidra på olika sätt. Metodistkyrkan är en del av Kristi kropp och gränserna mot andra samfund är kontaktzoner.¹⁵ Vi är en enhet i mångfalden men vi söker varandra för ett samarbete.

I Kålleröd fungerar samarbetet på detta sätt bra. Svenska kyrkan, Missionskyrkan och Metodistkyrkan har gemensamma gudstjänster och andra verksamheter tillsammans. Vi har ett uppdrag som kyrka ut i samhället och kan vi göra det tillsammans så stärker det

¹² Rieger sid. 77

¹³ Ibid. sid. 33

¹⁴ Wallis sid. 71

¹⁵ Nausner sid. 18

oss själva och ger ett gott vittnesbörd om Kristi enhet till invånarna i Kålleröd. Varje kyrka har sina speciella områden som de är bra på och tillsammans blir vi starkare utan att för den skull slå ihop våra kyrkor till en enda. Mångfalden berikar.

På samma sätt kan det fungera i stort i världen. Där kyrkan kan enas för de minstas skull. Vi kan vara en profetisk kyrka där katoliker och protestanter, och andra, enas i kampen för de förtrycktas befrielse.¹⁶ Då bidrar vi inte till status quo utan när vi arbetar tillsammans så kan vi påverka på ett helt annat sätt och det får ett genomslag i hela samhället.

Att tro att man bara kan förändra världen genom predikningar är naivt och kan bara försinka förändringar.¹⁷ Förändring sker genom människors handling med världen.¹⁸ Kyrkan borde verkligen gå ut och söka upp de osynliga, de sjuka, barnen i vårt samhälle. Oavsett från vilka omständigheter och bakgrund vi kommer, hög utbildning eller inte, oavsett kyrkotillhörighet så bör vi stöta på varandra där ute bland de behövande.¹⁹

Hjärtat av religionen är att följa Jesus. Faderns kärlek var i Kristus och vi blir då fullkomliga i kärlek när vi är i Kristus som är i Fadern. När vi är i denna kärlek, i Guds vilja, tjänar vi de fattiga. På ett mystiskt sätt blir vi förenade med Kristus i de fattiga.²⁰

För en del så är det lätt att acceptera att människor inte tar emot budskapet om Jesus. Men att acceptera att Jesus går förbi kyrkan ut till de utsatta människorna kan vara svårare. Medan vi sitter i kyrkan och blir uppbyggda av goda predikningar så kan Jesus var ute och hjälpa de hjälplösa. Givetvis så skall vi inte endast hålla oss till det ena, jag menar att det vi hör i predikningarna bör bli till handlingar för vår nästa. Men allt för ofta så stannar ordet kvar inne i kyrkan, utan att omvandlas till handlingar.

¹⁶ Freire sid. 9

¹⁷ Ibid. sid. 128

¹⁸ Ibid. sid. 130

¹⁹ Weems sid. 56

²⁰ Rieger sid. 36

Jim Wallis undersökte ställen i Bibeln som handlade om fattiga och förtryckta. Han fann 1 200 verser. Tar man bort dessa bibelställen får man en Bibel full av hål. De fattiga uppenbarar Kristus för oss och därmed så är kyrkans riktning uppenbar.²¹ Gud är hos de som lever i utanförskap. Att dela kontrollen av våra tillgångar med våra trossyskon och dela det vi har med de fattiga, är något av vad det innebär att vara församling.²²

Att dö

För John Wesley var det viktigt att kristna lade tid och energi på de fattiga. Att regelbundet besöka fattiga, sjuka och fängslade var fundamentalt.²³ Det var så viktigt att han till och med schemalade sina barmhärtighetsgärningar. Inte så konstigt att de blev kallade metodister.

De människor som vi möter bör vi möta med respekt. De som är med i en gemenskap kan ofta känna sig osäkra inför nykomlingar. De kan försöka att forma nykomlingen till att bli lik dem själva. Men att nykomlingen inte vill assimileras kan man kanske hantera. Man kan även acceptera att de inte vill gå med i församlingen och att de söker sig till andra sammanhang. Men att Kristus inte skulle stanna hos oss utan gå förbi till andra sammanhang är svårare att acceptera, men vi kan alltid följa med honom.²⁴

Kyrkan dör för att den vägrar dö.²⁵ Detta uttalande av Freire säger mycket om vårt tillstånd i Sverige. Är det så att vi håller för mycket på vårt gamla sätt att fungera och vara kyrka? Kanske skulle vi våga släppa taget och låta Gud leda oss till nya uppdrag och inte bara upprätthålla gamla verksamheter. Att söka sig tillbaka till urkristendomen kanske är svaret. Att söka sig tillbaka till rötterna kan också skapa splittring då vissa, som tycker att de är mer andliga än de övriga, skapar en ny gemenskap. Men vi bör på något sätt hitta former där vi söker våra kristna rötter tillsammans. Där vi kan släppa taget om våra egna föreställningar om vad kyrka är och låta Kristus leda oss till nya uppgifter.

²¹ Weems sid. 45

²² Wallis sid. 84

²³ Weems sid. 47

²⁴ Samuel Rubenson, vintermötet "Hemlös" 2009, Bjärka Säby

²⁵ Freire sid. 149

Status quo

Alla behöver inte vara lika och göra samma saker. Som jag varit inne på tidigare så behöver vi inte vara precis lika utan det är mångfalden som berikar. De som lever i kyrkans centrum riskerar att identifiera Gud med status quo och formar Gud i sin egen bild. Vilket kan leda till att man förstärker sin bild genom att än mer sluta sig och endast skapa nya grupper av likasinnade.

I allt lidande, i alla olikheter, måste frågan ställas: Vad vill Gud med detta? Vad gör Gud i denna situation?²⁶ Vi behöver förändras, vi behöver räddas från oss själva om vi låter status quo råda och blir de som utövar förtryck.

Metodism

Metodismen uppstod som en rörelse av fattiga. Det gjorde den radikal. De fattiga blev så småningom till en medelklass och rörelsen förlorade sin radikalitet. Wesley's egen solidaritet med de fattiga i samhällets utkant utmanar oss än idag. Wesley skulle vilja ha oss bland de utsatta. En förnyelse av metodismen kräver att dessa marginaliserade röster får bli hörda i kyrkan, som en återuppväckt passion för rättfärdighet.

De rika och privilegierade besökte de fattiga för att hjälpa dem i sin nöd, men också för att lära från dem några av det kristna livets hemligheter. Wesley's favorittext var "Välsignade är de fattiga".²⁷

Vi bör alla söka oss nedåt och utåt. Alla kan ge något! Vi är inte bättre eller sämre än någon annan. Vi hjälper dem som har det sämre än oss själva, det kan alla göra även de som har det svårt. Vi bör utrota utanförskapet och ge tid till dem som står utanför. Det behöver inte alltid handla om pengar. Även de orättvisa strukturerna behöver uppmärksammas och bekämpas.

Troligen kommer framtidens krig att handla om den ekonomiska orättvisan. Bibelns undervisning manar oss till förändring av vårt förhållande till pengar och ägodelar. Det innebär en avgörande prövning av vår omvändelse.²⁸ De troendes gemenskap är inte

²⁶ Rieger sid. 29

²⁷ Ibid. sid. 41

²⁸ Wallis sid. 85

bara en samling av redan omvända. Det är en plats där vi öppnar oss för en verklig omvändelse.²⁹

Det finns ett exempel från Metodistkyrkan i Amerika där man klädde sig i sämre kläder när man gick till gudstjänst för att de fattiga som kom till kyrkan inte skulle känna sig utanför.³⁰ Detta kanske bidrar till ett status quo och förändrar inte de orättvisa förhållandena i grunden, men de möter i varje fall de som lever i utanförskap med respekt.

Ett sätt att leva

Tre karaktäristiska drag för Wesley:

1. Kristendom är ett sätt att leva, i relation till Gud och sin nästa.
2. Denna väg i livet är helgelsens väg med kärlek till Gud och sin medmänniska.
3. Och helgelsen är levande genom nådemedlen som visar sig också i fromhets- och barmhärtighetsgärningar.³¹

Genom att ha sitt centrum i Kristus kan vi nå ut till alla människor. Vi kan leda församlingen genom att inte bara hålla oss till de likasinnade utan även dra oss ut till oliktankande. Kristus är till för alla och vi behöver dem som inte är precis som vi.³² En gemenskap sätter ofta gränser mot det främmande. Det finns alltid en risk att man utövar makt i en gemenskap av rädsla för det främmande.

Om kyrka skall bli kyrka igen måste vi ta till oss det Gud gör ute i sina verkstäder. Varje kyrka behöver ett växthus ”ute på slätten” där kyrkfolk, tolvstegsfolk och andra terapier kan mötas och dela erfarenheter för att kunna berika varandra och kyrkan. Är det försonade människor vi har i församlingen? Är verksamheten betungande eller är den befriande? Var får man hjälp med allt man bär på som oro, skam, tomhet, krav, sorg, rädsla, utmattning, livstempo mm?³³

²⁹ Wallis sid. 127

³⁰ Weems sid. 51

³¹ Rieger sid. 112

³² Weems sid. 91

³³ Harry Månsus föreläsning ”Guds verkstad är större än kyrkan” 16/2-09, Johanneskyrkan, Stadsmissionen.

Vi lever i ett samhälle där allt skall gå snabbare, rationalisering, nyhetsflöde och ständig uppkoppling är ledord.

Vi behöver en motkultur mot det snabba tempot som finns i samhället men som också sprider sig in i kyrkan.

Vi kan lära av tolvstegsrörelsen, pilgrimsrörelsen Iona, recovery och Wellbeing (se 5.2) där man jobbar med sin kris och omvändelse. Man erkänner sin maktlöshet och släpper taget, man litar på att Gud tar emot.

Livets lagar är långsamma processer.

Man kan få nya värden och leva i en förundran och förnöjsamhet.³⁴

Avståndet till kyrkan är stort som en stor flod, svår att ta sig över, för många människor. Därför behöver vi också alternativa mötesplatser. I de olika grupperna och sammanhangen får vi som är från kyrkan teckna Kristus så gott vi kan och respektera vad andra tror. Vi får lämna över resultatet i Guds händer. Jesus gick över alla gränser och upprättade och befriade. Kyrkan måste gå ut annars blir den för praktig och bortvänd från vanliga människor och från själva livet.

I de olika självhjälpsgrupperna handlar det mycket om känslor och i kyrkan kan det handla mycket om intellektet, teologi osv. Då kan tolvstegsrörelsen bli en bra tillgång där man rör sig mellan dessa ytterligheter.

Motkraft

Omsorg och relationer är viktigare än verksamhet. Man kan inte vara lika prestationsinriktad i en kyrka som i ett företag. Vi möter ofta människor som är skadade av stress och vi behöver kunna möta människor med värdighet och ha tid för dem. Om Gud fortfarande verkar bland de utsatta, går religionen inte längre från de största till de minsta.³⁵ Nu kan något nytt få ske där de inte handlar om vi eller dem.

³⁴ Harry Månsus föreläsning "Guds verkstad är större än kyrkan" 16/2-09, Johanneskyrkan, Stadsmissionen.

³⁵ Rieger sid. 21

De i utkanten har mycket att lära dem som finns i centrum då teologin kommer från andra hållet. Gud var med de utsatta i Israel, t.ex. i uttåget från Egypten, Gud var med när utbildade metodister startade klasser i industrialiseringens England och Gud är med alla dem som knappt syns i vårt samhälle idag på grund av att vi har övergivit dem. Det är vi som har gjort dem osynliga även när de lever mitt ibland oss. Gud har utvalt de fattiga, sårbara och maktlösa till ett nådemedel.³⁶ Att besöka sjuka är ett nådemedel. Det är inte bara de sjuka som blir välsignade utan även de som besöker den sjuka.

Nådemedel är kanaler genom vilka vi kan ta emot Guds nåd i våra liv. Det är inte endast bibelordet, bönen, nattvard som är nådemedel utan även barmhärtighetsgärningar. Den som mottar och den som ger tar bägge emot Guds nåd. Det är inte genom vad vi är utan hur vi relaterar till andra och andra till oss som Guds nåd visar sig.³⁷

Makt

Jesus sökte sig inte till de rika och mäktiga för att hans rike skulle sippra ner till de fattiga. Istället solidariserade han sig med dem som levde på botten, de utstötta och oönskade. Alla blev lockade av hans kärlek till människor i marginalen. Sedan bjöd han med alla på en resa nedåt för att bli de minsta.³⁸

Män med makt bevakar ofta kyrkans centrum. Men den kamp som kvinnor har utkämpat i kyrkan och i samhället när det gäller jämställdhet kan tillföra något mycket positivt för kampen mot utanförskap.³⁹ Idag så fortsätter kampen i kyrkan för de homosexuellas rättigheter vilka är de som nu befinner sig i kyrkans utkant.

Det är lätt att känna sig utanför och maktlös i olika sammanhang.

Följande blogginlägg visar på detta:

"Som kristen befinner du dig utanför "det normala".

Som kvinna befinner du dig utanför "det normala" (jo, faktiskt).

Som nykterist befinner du dig utanför "det normala".

³⁶ Rieger sid. 24

³⁷ Ibid. sid. 25

³⁸ Claiborne sid. 101

³⁹ Rieger sid. 109

Som feminist & kristen/frikyrklig befinner du dig utanför "det normala".

Som svensk i förorten befinner du dig utanför "det normala".

Som frikyrklig utan frikyrkliga släktingar befinner du dig utanför "det normala".

Som skilsmässobarn & frikyrklig befinner du dig utanför "det normala".

Som uppvuxen med missbruk i familjen befinner du dig utanför "det normala". Som uppvuxen med missbruk i familjen & frikyrklig befinner du dig ännu mer utanför "det normala".

Som ogift befinner du dig utanför "det normala."

Observera att "det normala" är min uppfattning av vad som kan tänkas vara normalt.

Känner du dig orättvist utpekad som normal, ber jag om ursäkt."

(Rymdhunden Laika 28/2-09)

Att höra Guds ord är nödvändigt, fast inte tillräckligt, för en förändring av kyrkan och dess centrum. Vi bör agera på det vi hör så att vi solidariserar oss med dem som lever i marginalen och arbeta för Guds uppbyggnad av skapelsen. Vi kan medverka i Guds radikala förändring av världen.⁴⁰

En grundläggande del i John Wesleys arbete var hans pragmatism. Han formade sin kristna undervisning beroende på behov och erfarenhet. John Wesley lär ha sagt: Gå inte bara till dem som behöver er, utan gå också till dem som behöver er mest.⁴¹

Jag skulle inte vilja att människor som kommer till kyrkan skulle bli tvungna att formas till att bli som dem som är medlemmar där. Med respekt kan vi utbyta erfarenheter och formas av varandra. Där får vi vidga ytterligare gränser. Vi har en förändrad förkunnelsesituation eftersom man inte längre har förtroende för kyrkans absoluta sanningar i dess gamla former. Det är inte bara kyrkan som tolkar texter längre utan ända sedan boktryckarkonstens dagar så finns texterna tillgängliga för de flesta.

Alla kan vi tolka en text ur Bibeln och texten tillåter breda tolkningar. Det finns oändliga tolkningar och djup att utforska i bibeltexterna, Skriften blir aldrig tråkig. Precis som man kan tolka sina drömmar på en mängd sätt så kommer de ur något som behöver

⁴⁰ Rieger sid. 119

⁴¹ Ibid. sid. 124

bearbetas från det verkliga livet, så är det också med dessa bibeltexter. De säger oss något viktigt och sant där våra tolkningar hjälper oss fram i livet. Text och drömmar tillåter breda tolkningar.⁴²

Också Gamla Testamentets texter talar in idag och ger hopp, mod, befrielse och förvandling. Makten till trots kan människor bli svårskrämda, orädda och orubbliga.⁴³

Exil

Att predika för människor i kyrkan, i ett sekulariserat samhälle, kan vara som att predika för människor i exil. Förkunnelsen skall inte stanna i kyrkan utan den måste föras ut till folket.⁴⁴ Exil är inte i första hand geografiskt. Det är ett kulturellt, liturgiskt och andligt tillstånd, med en frestelse till assimilering.⁴⁵ Det vill säga att teologin tunnans ut med risken att kyrkan blir som vilken förening som helst i samhället.

Även om kyrkan kan upplevas som världsfrånvärd så kan det från kyrkans sida upplevas som att den lever under ett förtryck. Kyrkan kan uppleva att den är i samma situation som när judarna förflyttades till Babylon och fick leva där i exil. Där fick de anpassa sig till den kulturen men längtade givetvis tillbaka till sitt land. Man anpassade sig så gott det gick och gjorde det som var bäst för landet för då fick judarna själva det bättre. Men de längtade tillbaka med sorg i hjärtat till sin storhetstid.

Nu samlades man för att tillbe Gud i grupper. Man tillbad, mindes templet och de fina gudstjänsterna. Man kom ihåg hur man vallfärdade till templet och kände sig som ett Guds folk. De var utvalda och Gud fanns i deras tempel. Nu var de bortförda till Babylon och fick leva där i exil, utan status. Men de samlades och mindes hur det var. Man upptäckte att Gud också fanns med i exilen när de nu fick samlas i smågrupper istället för i templet. Man slöt sig i sin grupp och kände ett hot från samhället runt omkring.

⁴² Brueggemann sid. 43

⁴³ Ibid. sid. 103

⁴⁴ Ibid. sid. 106

⁴⁵ Ibid. sid. 146

Så som judarna levde i exil i Babylon tror jag att en del kyrkor och kyrkfolk kan känna sig i dagens samhälle. De kan känna sig som folket i exilen. Man minns hur det var förr när kyrkan var stor och viktig. Kyrkan som stod för trygghet och gemenskap där alla var med. Kyrkan hade makt och var väl ansedd.

Nu finns man ofta endast med i marginalen av samhället. För många så finns kyrkan endast vid dop, bröllop och begravningar. För dem som är med i någon frikyrka så ser man att medlemsantalet sjunker. Kyrkan assimileras in i det rådande samhället. En del stannar kvar och träffas i sina smågrupper för att tillbe och minnas, man har en känsla av att leva i en exil i samhället.

Det går inte att isolera sig från det övriga samhället. Då blir det små sekter som kommer att upplösas så småningom. Kyrkan kommer att dö om den inte går ut och möter människor utanför kyrkan och delar erfarenheter. Vi kan kalla de mötesplatserna mellan kyrka och samhälle för "Gränslandet". Där handlar det inte om att den ena eller andra parten skall assimileras. Vi behöver vara trygga i vår tro och respektera vad och hur andra tror. Vi kan utbyta andliga erfarenheter och växa tillsammans.

Jag har med sorg i hjärtat fått uppleva hur man i olika kyrkor är väldigt misstänksamma mot människor som inte är inom samma tradition, och som då av rädsla stängt ute människor. Men då har de också på ett sätt utestängt sig själva från en bredare erfarenhet. När man väljer att se sin egen tillhörighet som det enda rätta så kan man heller inte växa och därmed inte heller förmedla en anda av växande till andra. På grund av rädsla framhålls de egna traditionerna och man vågar inte öppna sig för nya sätt att tänka och tro. Ju färre medlemmar det blir i församlingarna, desto mer förödande blir denna mekanism.

4. Gränslandet

När vi talar om gränslandet så talar vi om det ställe där det kända möter det okända oavsett var det är någonstans. Det kan vara när en grupp av människor möter en annan eller när en typ av person möter en annan typ av person. Vi omgärdar oss ofta av likasinnade, för det skapar trygghet. De tänker, ser ut och tycker ungefär om att göra samma saker som vi själva. Men när vi går utanför det kända så kan vi uppleva en

otrygghet och vi känner oss som främlingar. Där är gränslandet och det är där vi bör vara för att möta andra människor av annan kultur eller som har andra intressen. Oavsett var vi befinner oss så kan vi vara som främlingar och försöka att möta andra människor med respekt för deras kultur och intressen.

Vi bör röra oss i gränslandet för att dela med oss av våra erfarenheter samt att få del av andras. Vi river skiljemurar och främjar gemenskap oavsett avståndet till de andra personerna eller grupperna. Vi har alltid något att bidra med och vi har alltid något nytt att lära oss från andra. Men man behöver veta varför man rör sig i gränslandet och kanske framförallt att man vet vem man själv är. När man har den tryggheten så kan man växa som människa tillsammans med andra utan att för den skull riskera att "förlora" sig själv.

Gränslandet är som ett ställe där sötvattnet, som är fullt av liv, möter havsvattnet som också är fullt av liv. I det bräckta vattnet finns det fullt av liv från bägge miljöerna.⁴⁶ Där är inget fiske förbjudet utan där får vi ge och ta emot allt efter bästa förmåga. Vi har en god förebild som gjorde människor till människofiskare när han gick ut i gränslandet för att möta människor som stod ganska långt från det religiösa centrumet. Jesus stannade inte inne i den religiösa maktens centrum utan rörde sig ut som en främling till nya och kanske många gånger utstötta människor.

Ledare

John Wesley följde i Jesu fotspår. Metodismen är en praktisk social teologi som bör föras ut ur våra kyrkor, teologin bör inte stanna inne i kyrkan. Vi kan gå ut till olika grupper i samhället och möta sökare, folk från New Age, miljörelsen osv. och bli ett salt i samhället.⁴⁷ En ledare i gränslandet vet vem han är, var han är och vad han gör där.⁴⁸ En ledare i gränslandet struntar i var gränserna går.

⁴⁶ Gunderson sid. 23

⁴⁷ Rieger sid. 45

⁴⁸ Gunderson sid. 8

En ledare i gränslandet blir lätt anonym eftersom ingen vet exakt vad hon gör och varför hon rör sig i olika grupper.⁴⁹ De i centrum och de i gränslandet har svårt att finna varandra. I en sådan situation är det viktigt att ha integritet och hålla fast vid dem vi är. Det är viktigt att inte låta andras gränser hindra oss.

En person som vill kunna fungera i gränslandet måste vara medveten om sina fördomar. Vi bör veta varför vi reagerar på ett visst sätt och hur det bör vara istället. För att undvika att stoppa in folk i fack så bör man göra en liten självrannsakan ibland.

Vi bör beskriva vad vi faktiskt ser, kolla fakta.

Sedan bör vi försöka tolka det vi ser.

Därefter utvärdera varför vi känner som vi gör, på grund av det vi ser.⁵⁰

Ledare i gränslandet vet mycket väl hur saker är men de tillåter sig att vara ansvariga för hur det kunde vara istället.⁵¹ Det är ju inte så att de överger allt de tror på och står för men de har tillit till att processen fortlöper. Gränslandet är inte ett område där saker skall skilja sig, utan där saker kan förenas. Ungefär som fysiskt mellan stater, legalt mellan organisationer, emotionellt mellan värderingar, mentalt mellan tankar.⁵²

Gränser

Vi talar ofta om att sätta gränser, det brukar ofta gälla dem som har skadade gränser av olika anledningar, det är ett bra råd. Men det går inte att säga exakt var gränserna går, klart och tydligt då vi är våra relationer. I Afrika säger man "Jag är, för att vi är". Det är egentligen mycket lite som är jag. Vi lever tillsammans och delar varandras liv, miljö osv.

Vad har då de i samhällets utkant med de i samhällets mitt med varandra att göra? Tänk om de som lever i marginalen har fattat vad det handlar om. Att de kan de visa vägen in i framtiden som på Wesley's tid.⁵³ Att dessa människor bestående av utstötta och fattiga blev personer som genom väckelsen växte och blev betydelsefulla för andra. I 1 Kor 12:21-22 står det att vi alla behövs, vi behöver varandra. Det är inte de mest utsattas fel

⁴⁹ Ibid. sid. 68

⁵⁰ McSpadden sid. 32

⁵¹ Gunderson sid. 20

⁵² Ibid. sid. 10

⁵³ Rieger sid. 17

att de är utsatta eller fattiga.⁵⁴ Vi kan ju idag fundera på vilka vi väljer in i olika sammanhang, antagligen de som är lika oss själva, de som inte ses som allt för udda. Men hur skulle det vara om vi i våra kyrkors olika råd och styrelser speglade hur det faktiskt ser ut i vårt samhälle när det gäller ekonomi, kön, ras osv.

Respekt

Hur ser vi på de homosexuella? I samhället börjar de homosexuella att få upprättelse men så är det inte i kyrkan överallt. Det är många ungdomar i kyrkan världen över som begår självmord för att de får höra att de är "fel". Sex överhuvudtaget är något som det sällan talas om i kyrkan, men att homosexualitet är tabu gör man tydligt. Det sägs inte att sex är en av Guds vägar till att hjälpa oss att finna varandra. Att vara behövd och behövas för någon annan, att ha någon att lita på. Sex är en gåva som skall förvaltas med respekt, trohet och lojalitet.⁵⁵

Berättelsen om Sodom och Gomorra handlar inte så mycket om den sexuella läggningen. Den handlar om hur människorna behandlar dem som är mest utsatta. Främlingen i staden som inte hade någonstans att vara trygg och inte kunde freda sig själv. Folket skyddade inte den svage utan ville utsätta främlingen för en gruppvåldtäkt. Människorna i staden skyddade inte främlingen.⁵⁶ Det är vad den berättelsen innebär för mig.

Det är bekvämt att anonymisera de i utanförskap så att vi inte känner oss ansvariga för orättvisan.⁵⁷

Hur tar vi hand om de utsatta i samhället och i kyrkan? Kan vi skapa trygga miljöer och mötesplatser för dem i eller utanför kyrkan? Det är i varje fall vår skyldighet att hjälpa de utsatta. Tänk vilken möjlighet vi har att få möta dessa människor med kärlek och respekt.

⁵⁴ Ibid. sid. 20

⁵⁵ Rieger sid. 62

⁵⁶ Ibid. sid. 63

⁵⁷ Claiborne sid. 126

Lärjungaskap

Det gäller att inte förminska de i periferin genom att dra dem in i centrum, vilket alltid innebär att de i centrum dominerar de marginaliserade. Vi kan behöva skapa alternativa mötesplatser i gränslandet, så att centrum blir en del av marginalen.

Wesleys strategi bland de fattiga var inte att de fattiga skulle bli rika utan att de som inte var fattiga skulle bli lärjungar, tillsammans med de fattiga. Det gäller att dela livets villkor med de fattiga och tillsammans bli lärjungar för att skapa en ny värld tillsammans, på deras villkor, i deras miljö och platser. Detta var Wesleys mission. Jesus tog en resa nedåt och blev vän med publikaner och syndare. Wesley gjorde likadant.⁵⁸

I Latinamerika så sitter inte befrielse teologerna instängda på sina skolor och behåller all kunskap för sig själva. De går ut bland folket och håller sina lektioner bland de fattiga.⁵⁹ Vår syn på nåden gör det lättare att möta människor utanför kyrkan eftersom Gud redan är hos dem. Guds förekommande nåd gör det lättare att föra Guds ord vidare.

Det kan behövas mycket nåd i kulturkrocken, men Kristus brukar sällan vara problemet. Det är paketet runt omkring honom, som kan ställa till problem.

Den traditionella tillgången av kristen teologi, inklusive Bibeln och traditionen, behöver förstås i relation till vem vi är och vem Gud är. Vi bör förstå oss själva i relation till andra och där kan vi inte utesluta de som lever i marginalen, vilka speglar sanningen om oss själva. Vi behöver också spegla oss i Gud som skapade oss och som förvandlar oss till en ny avbild, den som vi ser i Jesus Kristus, som Bibeln och de kristna traditionen vittnar om.⁶⁰

Kristendom kan byggas kring tanken att vi skall isolera oss från syndare och skapa en gemenskap av moralisk renhet. Kristendom kan också byggas kring tanken att göra

⁵⁸ Rieger sid. 47

⁵⁹ Ibid. sid

⁶⁰ Ibid. sid. 28

gemensam sak med syndare i vår värld och ropa till Gud efter nåd.⁶¹

Om vi håller oss för oss själva i kyrkan och då bara bland likasinnade, vilket kan tyckas tryggt och bekvämt, missar vi sanningen om oss själva. Utanförskapet är hemskt, isolering från andra, skam, och att inte duga. Alla människor behöver andra människor och de som lever i ett utanförskap längtar efter gemenskap med andra. Men skammen kan bli större då människor inte bjuds in till samvaro. Vi förstärker utanförskapet då vi lägger skulden på dem som inte är lika oss, genom att hålla oss för oss själva. Det blir ett vi och ett dom. Men vi möter Kristus i den "hemlöse".

När vi ser med Jesu blick ser vi nya saker hos människor. Hos mördarna ser vi vårt eget hat, hos missbrukarna ser vi vårt eget missbruk, hos helgonen ser vi vår egen helighet. Vi kan se vår trasighet, vårt eget våld, vår egen förmåga att förstöra. Men vi kan också se vår egen helighet, vår egen förmåga att älska och förlåta. När vi inser att vi är både usla och vackra blir vi fria att se samma saker hos andra. Vi kan försöka att se på människor som heliga.⁶²

Vi vässas när vi talar med dem som inte är med i någon kyrka och det håller oss ödmjuka när vi inte har alla svar. Att bygga broar till människor i samhället är att ta sin längtan på allvar. Gud verkar för att alla skall helgas därför kan vi inte hålla oss för oss själva. Gränserna får aldrig vara exkluderande, gränserna måste alltid vara inkluderande.⁶³

Det är allvarligt om vi använder Guds ord för att rättfärdiggöra vårt eget sammanhang. Vi är Kristi kropp med många olika lemmar och alla behövs. Guds visdom är representerad i oss alla.

Ledare i Wesleyansk anda varken fruktar eller glamoriserar denna spänning. De inser att denna spänning är en naturlig arena för ledarskap. De försöker inte att likrikta. Vi är olika men kan ändå vara ett. Vi kompromissar inte och löser inte olikheterna, vi accepterar dem. Något nytt kan då födas och Guds skapelse fortsätter. Ofta är det detta

⁶¹ Claiborne sid. 196

⁶² Claiborne sid. 211

⁶³ Nausner sid. 22

förhållningssätt som gör att Gud kan skapa något nytt i vårt centrum.⁶⁴ Jesus sade: Se, jag gör allting nytt! (Upp 21:5)

Vi bör klara att leva såväl inom kyrkan som ute i samhället bland de behövande på en och samma gång.⁶⁵

Tradition

Michael Nausner förstår gränserna, för metodistisk kontakt, som kontaktzoner där Guds frälsande verk i världen kan bli konkreta.⁶⁶

Vår metodistiska grund vilar på fyra grundpelare, skrift, tradition, förnuft och erfarenhet. Erfarenheten stannar ofta inne i kyrkan (lilla kretsen).⁶⁷ Vår erfarenhet behöver vi dela med oss av utanför kyrkan så att andra kan få del av våra liv och vi av deras.

Judarna med sin tradition och sina regler befann sig inom en cirkel. Det var många som inte platsade i denna inre cirkel och som då fick leva i ett utanförskap. Inne i denna cirkel kom Jesus och sa att han skall predika goda nyheter för de fattiga, frihet för de fångna och syn för de blinda. Jesus tog med sig sina erfarenheter ut till folket.⁶⁸

Jesus gjorde inte som hans tradition krävde, han gjorde tvärtom. Hans ledarskap stämde överens med vad han sa. Han talade med kvinnor, åt lunch med skatteindrivare, han gjorde en samarier till hjälte i en av sina liknelser, han hade omsorg om de sjuka. Han gick till dem som var utanför cirkeln först, till de mest behövande. Som ett exempel har vi det förlorade fåret (Luk 15). De 99 fåren var inne i cirkeln, en var utanför. Den som var utanför var den som var i utanförskap och i nöd.⁶⁹ Till den går Jesus i första hand. Så vi behöver lämna kyrkan och gå ut till människor i utanförskap och nöd. De som är utanför vår cirkel idag. Vår inre cirkel är kyrkan och vi behöver, precis som Jesus gå utanför för att hitta det förlorade fåret som är i nöd och lever i utanförskap.

⁶⁴ Weems sid. 92

⁶⁵ Ibid. sid. 78

⁶⁶ Nausner sid. 23

⁶⁷ Ibid. sid. 3

⁶⁸ Weems sid. 45

⁶⁹ Ibid. sid. 46

John Wesley nådde inte det behövande folket inne i kyrkan, därför blev fältpredikan en praktisk nödvändighet.⁷⁰ Erfarenheter utanför kyrkan som förlust, separation, död och sorg hör hemma likväl i kyrkans erfarenhet och tolkning.⁷¹

I gränslandet kan vi inte skilja livserfarenhet från religiös erfarenhet.⁷²

Trygghet

Vår tillhörighet i Kristus är något mer än en mysig samhörighet till en grupp likasinnade människor. Vi behöver komma i kontakt med olika människor för att fullfölja vårt kristna kall, även om vi skulle få lida för det. Vi faller lätt i frestelsen att stanna i vår trygga lilla grupp, i kyrkan. Vår utmaning är att skapa en atmosfär av tillit i dessa områden mellan det kända och det okända.⁷³

Jesus stannar inte i det trygga och kända, i sin tradition. Han går till dem utanför. De egna blir då arga på honom.⁷⁴ John Wesley ville inte nära de redan välbärgade och frälsta inom den Anglikanska kyrkan. Därför planterade han metodistiska sällskap bland fattiga och gav dem det glada budskapet om rättfärdiggörande och heliggörande nåd.⁷⁵ I mötet med människor i gränslandet så är det deras behov som måste komma i första hand. Sedan kan man undervisa om sin tro. Undervisningen kan också se olika ut beroende på vem vi möter.⁷⁶

Inte vi och dem

Jesus rörde sig bland folk med tydliga gränser där det var ett vi och ett dom. Det fanns judar och samarier, män och kvinnor, rika och fattiga osv. Men Jesus talar om att de som gör Guds vilja är hans broder, syster och moder. Han upphäver gränserna och omdefinierar familjebegreppet, den som hälsar på sjuka, fångslade gör det för Jesus. Den som gör något för de minsta som är mina bröder, alltså medlemmar av min familj, har

⁷⁰ Weems sid. 47

⁷¹ Nausner sid. 5

⁷² Nausner sid. 11

⁷³ Ibid. sid. 12

⁷⁴ Ibid. sid. 13

⁷⁵ Weems sid. 48

⁷⁶ Ibid. sid. 84

gjort det för mig.⁷⁷

Människor kan uppleva en känsla av att befinna sig i exil när de gamla maktstrukturerna faller. Det innebär befrielse för dem som förut upplevde att de befann sig i utanförskap utan makt att påverka samhället och i kyrkan. Men för andra så kan det kännas hotande när tryggheten i de gamla strukturerna inte finns kvar. De kan då vara i stort behov av omsorg.⁷⁸ Därför kan man också få hjälp, en ny gemenskap och tillhörighet i de grupper som bildas i gränslandet.

Kristna kan känna sig som om de lever i en exil i en sekulariserad värld. Men det finns också de som upplever en kulturell exil med en förlust av sin maktställning. Förut var de bägge förenade när kyrka och samhälle var ett, men det är inte gångbart längre. Därför upplever nu många sig hemlösa, en ny hemlöshetens epok.⁷⁹

Vi har nu sett på ganska många anledningar till att tänka på ett nytt sätt och skapa nya gemenskapsformer, där vi får utvidga vår gemenskap samt riva murar som vi medvetet eller omedvetet har byggt upp. Med nådens ögon ser man människorna utanför kyrkan i samma ljus som de som är innanför. Alla är syndare och älskade av Gud. Kanske kyrkan "däruppe" inte skiljer sig så mycket från AA "därnere", när allt kommer omkring.⁸⁰

5. Mötesplatser

Vi kan skapa alternativa mötesplatser både i och utanför kyrkan. Det kan vara en fördel med en neutral mötesplats när man möter människor som har en skadad relation till kyrkan eller kyrkans folk. Och om vi möts i kyrkan så får den inte bli som en fångstarm, där vi "lurar" in människor i olika verksamheter och där vi övertalar dem att bli medlemmar. Kyrkan får inte bli som en mjärde där man lugnt simmar in och så kommer man inte ut därifrån när man vill gå vidare.⁸¹

⁷⁷ McSpadden sid. 11

⁷⁸ Brueggemann sid. 14

⁷⁹ Ibid. sid. 15

⁸⁰ Yancey sid 257

⁸¹ Harry Månsus föreläsning "Guds verkstad är större än kyrkan" 16/2-09, Johanneskyrkan, Stadsmissionen.

Men kyrkan kan ju också fungera utmärkt som mötesplats för grupper eller andra sammankomster. Det finns ofta många rum som för det mesta står tomma. En del kyrkor har bara gudstjänst på söndagarna och då är det fantastiskt att kunna erbjuda lokaler så att det är liv i kyrkan även under veckan. En del grupper träffas i hemmen och det är ju personligt och gott på många vis. Men risken är att man blir störda. Det kan vara telefoner som ringer eller någon som kommer och skall hälsa på. Då kan det vara skönt att ses där man kan få vara ostörd.

Många tolvstegsgrupper hyr in sig i kyrkor och de bidrar ofta till en god atmosfär i kyrkan. Med sitt öppna och ärliga sätt är de en tillgång för kyrkans folk. Ofta tillmötesgår man dem genom att hyran de betalar är 30 % av vad de får in i sina frivilliga bidrag på sina möten. Då kan de aldrig hamna i några hyresskulder utan kan fortsätta att ha sina möten i lokalen, oavsett ekonomi.⁸²

Oavsett om man träffas i eller utanför en kyrka så är det gruppens och individens behov som kommer först.

Nåd

Kyrkans uppgift är att förmedla nåd. Folk som söker sig till kyrkan önskar nåd men ibland kan de möta skam. De söker nåd men finner onåd.⁸³ När folk utanför kyrkan tänker på kristna kan de tänka på dem som att de är emot aborter, mot homosexuella osv. Så vill vi inte ses utan vi vill i första hand ses som någon som förmedlar nåd.

Vi kan inte närma oss Gud via en hierarkisk stegen. Om det fanns en skylt med orden "Inga udda typer släpps in" ovanför dörren, då skulle ingen av oss få komma in.⁸⁴

5.1 Centrumkyrkan

I Centrumkyrkan arbetar jag som pastor sedan två år tillbaka. Församlingen flyttade från innerstaden ut till förorten med tanken att det skulle bli en nystart och få komma samhället till nytta. Och så blev det också, mycket gott blev och blir gjort i Källered. Men

⁸² Praktisk erfarenhet från mitt arbete i Johanneskyrkan, Stadsmissionen

⁸³ Yancey sid. 25

⁸⁴ Ibid. sid. 147

församlingen växte inte i medlemsantal så som man hade önskat. Medlemsantalet minskade och medlemmarna blir äldre och orkar kanske inte lika mycket som förut. Det har tillkommit väldigt få nya medlemmar, fler än vad som kommer till försvinner från matrikeln. En av anledningarna är att nästan alla medlemmarna bor någon annanstans än i Kålleröd. Då har man inte heller samma naturliga kontakt med närområdet. Det är för det mesta den anställda personalen det hänger på när det gäller kontakten utåt till samhället. Men också när det gäller kontakten till de övriga församlingarna i närområdet.

Öppen kyrka

Själva byggnaden, kyrkan, är en fantastisk plats att träffa människor på. Om kyrkan är en öppen kyrka och det finns folk på plats så kan det vara lätt att komma förbi och bara tala med någon. Kyrkan ligger också mitt i centrum.

I sjukvården idag så köar folk för att få kontakt med en läkare eller en sjuksyster, många gånger för att endast få kontakt med en medmänniska. Trots att människor i vårt samhälle är mycket friskare nu så är sjukvården än mer belastad. Och i många fall beror det på ensamhet och utanförskap, man vill att någon ser och bryr sig.⁸⁵ I kyrkan kan vi möta människor av alla slag av behov när vi är en öppen kyrka.

Vi kan ha olika former av diakonal service. Om någon i församlingen är frisör så kan den hjälpa en medmänniska med klippning. Samma sak med många andra områden, revisor, sömmerska, bilmekaniker mm. Detta är bara några exempel men på så vis kan vi hjälpa dem som har det sämre. Då är vi samtidigt en motkraft till kommersialismen men även till det allt snabbare tempot i vårt samhälle idag. Vi visar att vi har tid för vår medmänniska. Alla kan bidra med något för man kan alltid hjälpa sina medmänniskor. Vi behöver alla hjälp då och då.

Gudstjänst

Till gudstjänsten är alla välkomna oavsett varifrån man kommer. Man kan vara medlem i församlingen men det är absolut inget krav. Man deltar i en gudstjänst på sina egna

⁸⁵ Hört på radio, P1

villkor och man väljer själv hur mycket man vill ta emot och hur mycket man vill ge. Vid nattvardsbordet, som är öppet för alla kan vi samlas, även de som inte är troende kristna, ännu. Nattvardsbordet är inte endast för de "heliga" utan för alla som längtar efter Guds nåd i sina liv.⁸⁶

Jag minns när jag var sökare och gick till Johanneskyrkan i Göteborg. Jag hade en längtan efter att bli av med tomrummet i mig och få uppleva mer av Gud. Jag gick varje vecka till nattvarden, där fann jag sinnesro. I början kändes det väldigt konstigt men väldigt snabbt ville jag ha mer av, som jag fattar det idag, nåden. Gud sökte mig och jag sökte Gud och ett möte kunde ske där under dessa fantastiska veckomässor. Det var kravlöst och nattvarden fanns där som ett erbjudande om Guds nåd.

Vi kommer till gudstjänsten med olika erfarenheter och bakgrund och vi kan komma och gå som vi vill. Känner man att just den här speciella församlingen vill jag tillhöra och engagera mig mer i så kan man ta steget och ansöka om medlemskap. Gudstjänsten är på så vis en god mötesplats för andligt sökande, men det är på den kristna trons villkor. Det är Gud vi samlas inför och för att tillbe.

En kyrka bör sträva efter en sådan öppenhet och generositet. Ibland kan man känna att det endast handlar om att värva medlemmar. Det känns påtagligt av dem som kommer på besök. De kan känna sig manipulerade och går kanske inte dit fler gånger. Då kan vi bli ett hinder för Gud istället för en resurs. Varje människa måste mötas där hon befinner sig och det med respekt för hennes integritet.

I en tidigare enhetskultur hade kyrkan ett "tolkningsföreträdare". I en pluralistisk och allt mer privatreligiös tid med individualiserade och anonyma andligheter, är det av yttersta vikt att fördjupa förståelsen för den kristna religiösa verkligheten. I gudstjänsten blir liturgin viktigare, men den måste också förklaras för dem som inte är insatta.⁸⁷ Sökare är ofta trötta på alla ord och då blir nattvarden och liturgin viktigare än predikan. Men också det symboliska språket som ljuständningar, bönelappar mm.

⁸⁶ Rieger sid. 25

⁸⁷ Wikström sid. 360

Äldreboendet Brattåsgården

Förutom att vi håller gudstjänster i våra kyrkor så kan vi gå ut till dem som inte längre har förmågan att ta sig till oss. Det är en fantastisk förmån att få gå utanför kyrkan och hålla gudstjänster. Då är vi ute i samhället och till tjänst för de utsatta. Men till sådana här typer av gudstjänster kommer även de som inte vill gå till kyrkan en vanlig söndag. Till kyrkan kan trösklarna kännas höga och man kanske känner sig obekvämt med att gå dit. Man kan tro att man inte passar in i den typen av gemenskap. Då kan det kännas bättre att gå på gudstjänst på "neutral" mark. Det är inte Gud man har något emot utan det är formerna runt omkring. Även om målgruppen kanske är de äldre på ålderdomshemmet så är det också öppet för alla.

Sjukhuset

Också till sjukhusen går vi ut till dem som inte kan komma till gudstjänsten. Det är också ett tillfälle att kunna gå på gudstjänst för dem som inte brukar gå till en kyrka. Det kan vara någon som är sjuk eller någon anhörig till den sjuke. Det är ofta när man befinner sig i en kris som man vänder sig till Gud och då är det fint att kunna finnas där på plats. Det är också öppna gudstjänster där alla kan delta och det är även ett tillfälle för personalen att kunna komma och få stilla ner sig och få ett möte med Gud. Det kan ju vara så att man arbetar många helger och när man väl är ledig någon söndag så är man för trött att gå till en gudstjänst. Då kan det vara gott att kunna göra det på arbetet, kanske tillsammans med någon som är inlagd på sjukhuset. Det är viktigt att det också finns tid för samtal.

Själavård

Själavården i en kyrka är till för alla. I församlingen är det en stor tillgång för medlemmarna att kunna få tala om sin andliga hälsa och vad man brottas med. Min erfarenhet är att det är en resurs som sällan används. Det kan bero på att pastorn står för nära men det kan också vara så att man inte har den traditionen med sig. Att själavården också är till för dem som inte är medlemmar är något som få känner till. Själavården kan vara en stor resurs för vårt samhälle idag.

Under vissa tider i livet så kan den existentiella ångesten ta stor plats i våra liv. ”Det blev inte som jag tänkt mig.”⁸⁸ Existentiell ångest är en äkta reaktion på sårbarheten och skulden inom en själv. Under långa perioder kan människan leva harmoniskt och välordnat. Men förr eller senare kommer händelser, yttre eller inre, att riva hål på tryggheten. I dessa tider av kaos så växer och mognar människan.⁸⁹ På så sätt är den existentiella oron frisk och nödvändig då man behöver möta sin egen svaghet, sin maktlöshet, och till slut acceptera den.⁹⁰ Men man behöver någon annan människa att kunna dela sin vandring och sina erfarenheter med. Därför behöver vi själavårdare i gränslandet men även olika grupper där man just kan dela sina erfarenheter av existentiell ångest mm.

En av själavårdens primära syfte är att erbjuda mänsklig värme och förståelse.⁹¹ Med omsorg och omtanke kan vi möta människor både i och utanför kyrkan. Vi sätter ingen ”diagnos” som bekräftar eller förstärker maktförhållanden. Istället söker man sig fram tillsammans mot en tolkning som ligger utanför både själavårdare och konfident.⁹² Och att vara närvarande i mötet med kropp och själ är det viktigaste i all själavård.⁹³

När vi söker oss fram tillsammans så kan Bibelns berättelser hjälpa oss att tolka vårt liv. Vi kan se på berättelsen om den barmhärtige samariern hur våra attityder till våra medmänniskor bör vara. Där ser vi att vår nästa är alla de som hjälpt oss fram i livet och i tacksamhet så får vi ge hjälp vidare till andra. Vi blir då en nästa för dem som vi kan hjälpa.⁹⁴ Det handlar om att ge vidare i tacksamhet det som vi har fått ta emot.

Förr var gruppen viktig men för den postmoderna människan är det individualistiska synsättet starkt. Tillhörigheten kan vara ett problem, inte bara en tillgång. Mångfalden

⁸⁸ Wikström sid.89

⁸⁹ Ibid. sid. 90

⁹⁰ Wikström sid. 91

⁹¹ Ibid. sid. 183

⁹² Ibid. sid.189

⁹³ Nordlund sid. 90

⁹⁴ Ibid. sid. 102

är en utmaning för själavården, en utmaning att möta den enskilda människan där hon befinner sig i sin utsatthet.⁹⁵

Detta kan man få hjälp med hos själavårdaren eller i olika grupper i kyrkan men också i gränslandet mellan kyrka och samhälle.

Den postmoderna tidens råd är:

”Sök upplevelser, utan upplevelser är du inte på riktigt.”

Själavården säger:

”Benämnen verkligheten, verkligheten blir mer verklig då.”⁹⁶

Egen själavård

Om man erbjuder själavård i församlingen för att världen skall kunna hänga ihop för konfidenten, så är det också av stor vikt att själavårdaren får hjälp med att få sin värld att gå ihop. Själavårdaren bör få egen själavård och handledning. Risken är att han annars slits sönder, går i bitar.⁹⁷ Som pastor eller medlem kan man känna skam när församlingen eller samfundet minskar i antalet medlemmar. Man känner ingen stolthet över sitt sammanhang längre, man ledsnar när man inte får någon framgång. Man blir inte så trött av arbetet som man blir på det. Vad hjälper det att man själv är övertygad, överlåten, och att man har kompetensen, när församlingen krymper. Då behövs det handledning för att kunna se att i första hand handlar det om att vara, ta hand om sig, sen utifrån detta kan man få kraft att göra något.⁹⁸

Centrumträffen

Centrumträffen är en verksamhet i kyrkan som också är till för alla. Det är en mötesplats som riktar sig framförallt till de äldre, men alla som har möjlighet att komma är välkomna. Träffarna sker på dagtid och det brukar innehålla en andakt, en föreläsning och fika. Det är en god gemenskap och en viktig del av kyrkans verksamhet. Till dessa

⁹⁵ Ekedahl sid. 10

⁹⁶ Ekedahl sid. 217

⁹⁷ Ibid. sid. 116

⁹⁸ Ibid. sid. 135

träffar kommer även de som inte är så kyrkvana. Det blir då deras gudstjänst och är ett kanske naturligare sätt att umgås än på en söndagsgudstjänst. Det är en väldigt bra kontaktyta ut mot samhället i övrigt.

Kören

Här träffas de som gillar att sjunga. Det är ett fint sätt för gemenskapen i kyrkan att träffas och göra något som man tycker om. Det blir också ett lyft i gudstjänsten de gånger som kören sjunger i gudstjänsten. Kören kan vara en viktig ingång till församlingen om fokus ligger på gemenskap och en tillåtande atmosfär.

Klasser

Ordet klass lever kvar sedan Wesleys dagar med innebörden att man träffades i smågrupper. I dessa smågrupper hjälpte man varandra att utvecklas i sin kristna tro. Nu finns det många andra namn istället för klass som smågrupp, cellgrupp, bönegrupp eller husgrupp. Att träffas i en sådan grupp gör att det hela blir mer personligt. På gudstjänsten kanske man inte blir sedd på samma sätt. Att då mötas i en klass gör att det blir mer personliga möten och man lär känna varandra på ett djupare sätt. Att mötas i en klass och dela sin tro och sina erfarenheter varje vecka gör att tron kan växa på ett nytt och rikare sätt.⁹⁹ Den andliga utvecklingen tar fart då man får dela sina erfarenheter med varandra. Men där är också omsorgen och känslan av tillhörighet mycket viktig. Det kan också vara lättare att bjuda in till ett klassmöte än en gudstjänst då det blir på ett mer personligt plan.

Centris

Centris är Centrumkyrkans barnarbete. Det är barn från närområdet i åldrarna 6 – 12 år som kommer till kyrkans verksamhet några timmar i veckan. Det är mycket uppskattat av barnen som kommer samt av föräldrarna. Kanske är detta enda kontakten man har med en kyrka och då är det gott att visa på den goda omsorgen kyrkan har om barnen.

⁹⁹ Weems sid. 88

5.2 Grupper i gränslandet

I gränslandet kan det vara lättare att mötas än på gudstjänsten på söndagar. Gränslandet kan också vara grupper som håller till i kyrkans lokaler men där det inte är församlingen som kontrollerar allt. Man kan tillgodose med lokaler där också kyrkans folk finns med som deltagare i de olika grupperna.

Kyrkan sitter på enorma skatter. Vi har fina byggnader som kan användas till fina mötesplatser. Vi har Bibeln med hela dess skatt av historia och människans utveckling i tro. Psalmer, böner, litteratur och erfarenhet är något som vi kan känna oss trygga med. Detta tar vi med oss in i mötet med våra medmänniskor vid trons lekplatser, som är de grupper där vi träffas och byter erfarenheter. Där kan vi möta människor med andra erfarenheter än det kristna arvet. Vi möter människor från olika tolvstegsgrupper, New Age, Wellbeing och andra kämpar.¹⁰⁰

Harry Månsus har sagt att: "Guds verkstad är större än kyrkan". Och visst är det så att kyrkan inte har monopol på Gud. Det går inte att stänga in Gud i en byggnad. Han är i sina andra verkstäder också.

Alpha

En grupp i gränslandet är Alpha, som är en introduktionskurs i kristen tro. Den kommer från början från Holy Trinity Brompton i London, som är en anglikansk församling. Alphakonceptet är spritt över stora delar av världen och finns i de flesta större samfund. Kursupplägget och kursmaterialet är i princip detsamma var man än håller kursen. Alphakursen är uppbyggt av en serie föredrag som täcker de grundläggande delarna av den kristna tron. Varje kurstillfälle börjar med en lätt måltid, sedan följer ett föredrag som kretsar kring ett grundtema relaterat till den kristna tron. Efter föredraget diskuterar man kvällens tema och ställer frågor i mindre grupper.¹⁰¹

En Alphakurs är en kurs om kristen tro som riktar sig till sökare. Under elva tillfällen så går man igenom den kristna trons grunder. Det finns inga krav på att gå med i någon

¹⁰⁰ Hört på föreläsning om Brommadiologen januari 2009, Skövde

¹⁰¹ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Alphakursen>

församling, man lovar inte något alls. Dessa grupper står fria från församlingen även om man oftast träffas i en kyrka. Det är också praktiskt att ha det i en kyrka då det ofta finns frivilliga krafter som kan hjälpa till med mat och annat praktiskt arbete som en kurs ändå kräver. Men det blir allt vanligare att man träffas för att ha Alphakurser på restauranger och caféer. Där kan man slå sig ner i en grupp och äta tillsammans för att sedan diskutera dagens ämne.

En av Alphakursens viktigaste uppgifter är att skapa goda relationer. Därför att måltidsgemenskapen väldigt viktig. Man äter tillsammans och det är ganska skönt att få komma till ett dukat bord efter en kanske hektisk dag.

Det är gruppen som är viktig och det innebär att inga pekpinnar ges utan alla frågor är lika viktiga. Man behöver inga förkunskaper utan var och en respekteras för dem man är. Föredragshållaren är ofta med och äter med de övriga och håller sedan en föreläsning om dagens tema. Sedan drar sig föredragshållaren tillbaka och är inte med i någon av de grupper som indelas för att diskutera dagens tema.¹⁰² Det skall alltså inte vara några "proffs" med i gruppen vilket kan hämma öppenheten.

Alla frågor skall kunna ställas och man har rätt att framhäva sina åsikter, även om de skulle uppfattas som avvikande. Och för att diskussionen skall vara fruktbar så skall den som hållit i föredraget inte vara närvarande för det kan då vara lätt att tro att man kan få alla svaren av denne. Eller så vågar man inte ställa de frågor som man har av rädsla av att framstå som dum.

Även om man ses i kyrkans lokaler eller utanför, så möts folk från församlingen och sökare från samhället och det blir väldigt berikande för alla. Många blir vänner för livet.

En del går med i en församling men kanske inte i den där man gick sin Alphakurs och det är helt okej. Det är ett tillfälle att ses under ett antal gånger och lära sig mer om kristen tro. Man utbyter erfarenheter och växer tillsammans i en god miljö. Man möter varandra med respekt och binder inte upp någon.

¹⁰² Mycket av detta är sådant som jag fått lära mig under mitt Alpha-arbete i Saronkyrkan, Göteborg.

Nu kan man ordna Alphakurser på sjukhus och fängelser och det är fantastisk förmån att få delta i sådana grupper. Både de som anordnar Alpha och deltagarna får genom varandras erfarenheter något ovärderligt med sig vidare i livet.

Självhjälpsgrupper

Här träffas människor från alla samhällsklasser med olika bakgrunder. Det som förenar är det speciella problemet eller hindret man har. Självhjälpsgruppen är det gränsland där vi möts trots våra olikheter för att dela våra liv och erfarenheter med varandra. Det kan vara i sorgegrupper eller andra grupper där man har ett gemensamt problem som man samlas kring för att hjälpa varandra och utbyta erfarenheter och lösningar på problem man har haft.

Beroende

Beroendeproblematiken har länge varit förknippat med främst sprit och narkotika. Men på senare tid har andra typer av beroenden uppmärksamrats. Det är ofta beroenden som inte bryter ner människan fysiskt i första hand. Men det är beroenden som kan vara nedbrytande socialt och ekonomiskt men också psykiskt och moraliskt. Mat, sex, spel, arbetsnarkomani är några exempel där ett bruk kan bli till missbruk. Allt mänskligt kan förvandlas till ett missbruk.¹⁰³ Drifter blir till överdrifter och man känner en skuld för sitt beteende, en skuld som blir till skam då man inte kan kontrollera sitt användande. Man behöver få en lättnad och en omedelbar behovstillfredsställelse som efteråt resulterar i en skuldkänsla och i ett självförakt. Man skäms och skammen växer när man inte klarar av att hantera sitt liv, man upplever att man är en dålig människa.

Fysiskt så innebär beroendet att man inte kan sluta, kroppen vill ha mer. Psykiskt så är det en besatthet där man gör allt för att förneka konsekvenserna. Trots dåliga konsekvenser så upprepar man samma misstag om och om igen. Detta gör att man också blir andligt skadad. Man hamnar i ett utanförskap och en isolering. Man upplever inte att man har någon kontakt med Gud, sig själv eller andra människor. Man är ensam i sin kamp att försöka kunna kontrollera sitt beroende. Man vill inte erkänna sin maktlöshet vilket gör att man dras ned i den nedåtgående spiralen och hela livet blir till en livslögn.

¹⁰³ Olivius sid. 195

Det som räddar många är att när de når sin personliga botten så ber de om hjälp. När de slutar upp med sin förnekelse och inser sin maktlöshet så kan de söka hjälp utanför sig själva. Då kan det vända. Många finner denna vändning i olika tolvstegsgrupper. Men att söka hjälp hos en kraft starkare än man själv, oavsett hur den ser ut, är något som är genomgående för de flesta som tillfrisknar från ett missbruk.¹⁰⁴

Sjukdom

Det kan vara svårt att hantera skuldfrågan när man går in i ett tillfrisknande. Skulden kan vara svår att komma undan. Den existentiella skulden handlar endast sekundärt om att känna skuld. Snarare handlar det om skulden som sådan, om priset som måste betalas. Det handlar då om det är möjligt att man kan leva med sin skuld utan att samvetet längre anklagar. Finns det en möjlighet till försoning?¹⁰⁵ Där har tolvstegsprogrammet en bra lösning på hela skuldfrågan och försoningen. De tolv stegen går ut att försonas med Gud, sig själv och sina medmänniskor (Se Appendix A). Man bryter sin isolering och arbetar på dessa relationer. Men för att kunna börja denna resa från skam i sin isolering till ett liv i relation så underlättar sjukdomsbegreppet. Att se beroendet som en sjukdom gör det inte lika skamfyllt. Jag var sjuk och det var därför jag inte kunde hantera mitt liv. Jag är inte ansvarig för min sjukdom men jag är ansvarig för mitt tillfrisknande, nu när jag vet om att jag har den här beroendesjukdomen.

Tolvstegsgrupper

Det pågår en stillsam andlig revolution i västvärlden just nu. Miljoner människor har hittat ett andligt rotsystem med vars hjälp de kan bryta destruktiva beroenden i sina liv, till exempel drogmisbruk, arbetsnarkomani eller förvridna relationer till nära och kära. Tolvstegsprogrammet är tjugonde århundradets viktigaste upptäckt.¹⁰⁶

De tolv stegens attraktionskraft är för att de är djupt demokratiska och visar en djup respekt för varje individs erfarenhet. Det är en andlighet för moderna sökare som vågar se sitt liv och sin inre nöd i vitögat, men som inte vill ha några lättköpta svar.¹⁰⁷

¹⁰⁴ Hört på tolvstegsmöten samt erfarenheter från behandlingsarbete.

¹⁰⁵ Nordlund sid. 11

¹⁰⁶ Miller sid. 9

¹⁰⁷ Ibid. sid. 10

Alla osunda beroenden är ett skydd mot känslor. Var finns idag de miljöer där vi kan dela våra känslor? Recovery grupper kan var ett ställe där även kristna kan börja vandra genom stegen till djupare andlig erfarenhet. Man behöver inte ha en speciell beroendeproblematik för att gå den vägen. Synden i våra liv är fullt tillräcklig och finns det någon som är helt syndfri?

Tolvstegsprogrammet är ett "världsligt" program som ett gäng alkoholister antagit. Det bygger på bibliska principer, något som kyrkan i mångt och mycket glömt. De utformade en andlig väg genom att bryta sin förnekelse, erkänna sin maktlöshet och sitt behov av hjälp.¹⁰⁸

Tolvstegsprogrammet hjälper människor från alla möjliga olika tvångsbeteenden som alkoholism, narkomani, matmissbruk, köpmani osv. Man får personliga erfarenheter av tillfrisknandet som man sedan delar med sig av till andra. I tolvstegsprogrammet är gudssynen helt underordnad erfarenheten av att en högre makt är verklig i ens liv. Tolvstegspilgrimens resa slutar ofta i den Gud som uppenbarats i Jesus från Nasaret, hans liv, död och uppståndelse.¹⁰⁹ De tolv stegen är ett sätt att bli "andligt frisk" och kunna göra Guds vilja.

Det är förstås lättare för en missbrukare att inse sitt behov av hjälp när de ser alla konsekvenserna av sitt beroende. De som inte har dessa konsekvenser har svårare med att se att också de är maktlösa och är i behov av hjälp. Men också för de som inte har något speciellt beroende eller något speciellt problem kan insikten drabba att livet faktiskt kan vara ganska smärtsamt. De kan bli medvetna om att de har ont både känslomässigt och att de känner oro och förvirring i sitt inre. Det är samma andliga sjukdom som ligger bakom alkoholism och annat beroende. Man kan tillämpa de tolv stegen som en medicin för att lindra känslomässig smärta och påfrestningar för att praktiskt utvecklas i Kristus.¹¹⁰

Det finns en enda stor Synd och det är att sätta sig själv i centrum, där endast Gud skall

¹⁰⁸ Miller sid. 15

¹⁰⁹ Ibid. sid. 16

¹¹⁰ Ibid. sid. 22

vara.¹¹¹ Självcentrering och högmod är den Synd som alla andra synder härstammar ifrån.

Synder är specifika företeelser som vi gör som en konsekvens av att vi placerat oss själva i centrum. Synden är en sjukdom som vi är maktlösa inför. Vi behöver Kristi kraft som kan rädda oss då vi är maktlösa.¹¹² Vi behöver Guds kraft och inte gå i vår egen, det blir bara jobbigt att gå i egen kraft. Vi behöver öppna oss för Guds nåd!

Det är svårt att hitta bra andliga övningar för vår tid som kan passa dagens människa. Då kan man pröva att gå med i en Recoverygrupp. Det är ett andligt program då det bygger på den egna erfarenheten och det är inga religiösa dogmer eller pekpinnar. Det som skiljer sig i de olika tolvstegsgrupperna är endast det första steget av de tolv stegen. Där alkoholisten erkänner sin maktlöshet inför alkoholen kan narkomanen erkänna sin maktlöshet inför narkotika. Men för de i recovery grupperna är problemet synden och då kan faktiskt de flesta platsa i en sådan grupp, om man tycker att livet är smärtsamt av olika anledningar.

Men om man inte har något problem så kan det vara svårt att söka sig till en grupp för att få hjälp med sin andliga utveckling. Men man är alltid välkommen att gå på möten i de olika tolvstegsgrupperna. Man kan gå på så kallade "öppna möten" som är öppna för alla oavsett om man är en beroende eller inte.¹¹³

AA

Det finns över 300 olika inriktningar på tolvstegsgrupper. Det är vilket problem man samlas kring i självhjälpsgruppen som är avgörande för vad man kallar sig. Anonym finns alltid med då man inte får föra vidare vem man ser på mötena eller vem som sagt vad, detta för att skydda medlemmen. Det finns inga medlemsmatriklar eller någon annan "kontroll". Man kommer och går som man vill, allt bygger på frivillighet. Men det är en god anda av tjänande i grupperna då man vet hur detta hjälpt, sig själv och så många andra. Då är man rädd om gemenskapen och vill föra denna anda vidare till

¹¹¹ Ibid. sid. 23

¹¹² Miller sid. 24

¹¹³ Öppna tolvstegsmöten är till för vem som helst skall kunna komma och se hur det fungerar. Oftast är det socialarbetare och anhöriga som besöker öppna möten. Mötena är till för de som är beroende och för dem som vill se hur det fungerar.

andra (Se Appendix B). AA var den första tolvstegsgruppen och den startade på 30-talet av metodisterna Bill och Bob.

AA, Anonyma Alkoholister, uppstod när börsanalytikern William Wilson och läkaren Robert Smith, som båda hade allvarliga alkoholproblem, möttes och upptäckte att de kunde hålla sig nyktra genom att hjälpa varandra. Grundarna kallas ofta för Bill och Bob inom AA. Båda var tidigare engagerade i Oxfordgrupprörelsen, som hade en stark protestantisk prägel. Men då deras problem (synd) var av värre karaktär än de övriga i Oxfordrörelsen fann de inte den hjälp som behövdes. År 1939 utgavs boken "Anonyma Alkoholister" som också gav namn åt rörelsen.

Boken skrevs i stort sett av Bill själv, men godkändes av hundra män och kvinnor vilka hade "tillfrisknat från ett till synes hopplöst själsligt och kroppsligt tillstånd". Boken är en handledning i självhjälp för att komma tillrätta med sina alkoholproblem. Den innehåller ett tolv steg för tillfrisknande med instruktioner om hur man gör, "steg för steg". Boken som är AA:s viktigaste skrift fick snabbt smeknamnet "Stora boken".

Steg ett - definiera problemet, det vill säga att erkänna sin maktlöshet och att man förlorat kontrollen över sitt liv på grund av alkoholen.

Steg två – lösningen, att söka hjälp hos en högre makt, kommer ursprungligen från psykiatern och psykologen Carl Gustav Jung.¹¹⁴

Steg tre till och med tolv är övertagna från Oxfordgrupprörelsen där man betonade självrannsakan och bikt. Men också att man tog ett personligt ansvar och ställde till rätta där man hade gjort fel. Man gottgjorde sina medmänniskor som man skadat så gott man kunde.

Man kan med andra ord beskriva det så här:

Steg ett till tre handlar om att få en relation med Gud.

Steg fyra till sju handlar om att få en relation med sig själv.

Steg åtta och nio handlar om att få en relation med sina medmänniskor.

Steg tio till tolv handlar om att fortsätta att bygga på dessa relationer livet ut.

¹¹⁴ http://sv.wikipedia.org/wiki/Anonyma_Alkoholister

Recovery

Här kan alla mötas oavsett bakgrund. Här möts man före detta missbrukare och andra som insett sin maktlöshet. Här möts man och ger vidare det hopp som finns genom sann gemenskap. Det ger glädje och hopp vidare till andra. Varje sådan här grupp gör något positivt för medlemmen och världen blir lite bättre att leva i.

Sinnesbönen

Sinnesbönen avslutar varje tolvstegsmöte och ger mycket tröst till medlemmarna. Dels att man känner gemenskapen genom att man inte är ensam man har Gud och gruppen vid sin sida. Även när man är själv och ber så vet man att det finns miljoner andra som ber samma bön världen över och det ger styrka och tröst. Sinnesbönen hjälper inte bara att se sin maktlöshet inför ett problem, den inger också hopp om förändring. Är man själv så kan man be den i jagform när man står inför ett problem. I tolvstegsgruppen är det i vi form då känner man sig styrkt av att man inte är ensam med sin kamp. Styrkan ligger då i att man känner att man gör det tillsammans med andra.

Gud,

ge mig sinnesro att acceptera

det jag inte kan förändra.

Mod att förändra det jag kan

och förstånd att inse skillnaden.

6. Konklusion

I det rådande samhällsklimatet där allt fler hamnar i utanförskap så är det av yttersta vikt att kyrkan går ut till människor och söker en gemenskap som upprättar. Många församlingar stänger in sig i sina byggnader och tar hand om varandra.

Det är tryggt och gott och man vet hur det är och vad som förväntas. Samtidigt så krymper man ofta i antal och församlingar upphör till slut att finnas. Det finns en gemenskap och en trygghet i dessa grupper men så länge man behåller det för sig själva så krymper man.

Ohälsan ökar i vårt samhälle och fler hamnar i utanförskap. Vi är friskare rent fysiskt men ändå blir sjukvården överbelastad av människor som egentligen bara vill bli sedda,

ha någon att tala med. Vårt uppdrag i Bibeln är att gå ut till dessa människor, till de utsatta, fattiga, änkan, invandraren osv. Jesus gick ut till dessa människor och många efter honom. Det är också vårt uppdrag. Är det för höga trösklar in till kyrkan så får vi försöka att göra dem lägre. Vi kanske får avstå från en del tradition och andra trygghetsskapande murar.

Kyrkan kan försöka skapa mötesplatser där alla är välkomna oavsett bakgrund. Oavsett var dessa grupper skapas i kyrkan eller ute i samhället så kan vi få växa tillsammans, byta erfarenheter med varandra. Men inte utifrån ett vi och dom tänkande men med respekt för allas lika värde. När man går ut och söker gemenskap med en öppen attityd så blir gemenskapen attraktiv. När man inte prackar på människor olika ideologier kan ett möte ske. Det gäller att ha ett öppet sinne! Då kan man växa tillsammans.

Kyrkan kan vara med att skapa dessa mötesplatser genom att erbjuda gemenskap i olika grupper. Man kan starta grupper i sin kyrka där gemenskapen är viktigare än hur man tror eller vad man tror. Man kan också gå ut till olika grupper i samhället och delta i gemenskaperna där. Vi går ut och bjuder in till olika former av gemenskap och får med spänning se vad Gud gör för under.

Genom att se oss själva som hemlösa här i världen så kan vi lättare möta den hemlöshet och rotlöshet som finns. Vi får då lättare att gå ut ur våra trygga sammanhang för att möta människor där de befinner sig och bjuda in till gemenskap i olika former. Vi gör det också genom att låta olika grupper använda våra kyrkor som ofta står tomma. Då kan vi också få delta i dessa grupper och få dela med oss av våra erfarenheter. Kyrkan, det vill säga människorna i församlingen, har en mycket viktig uppgift. Kyrkan kan gå ut och skapa en gemenskap där människan blir sedd. Att man blir sedd som människa med ett okränkbart värde.

Jag tycker att dessa ord, hörda under en föreläsning i Johanneskyrkan, är ett passande slut på den här uppsatsen:

Jag sökte min själ men kunde inget se

Jag sökte Gud men kunde inte be

Jag sökte min bror och fann alla tre

Vi ses i gränslandet!

7. Avslutning

Det har varit väldigt roligt att arbeta med den här uppsatsen. Jag har både arbetat och deltagit mycket i gruppverksamhet samt varit med i olika tolvstegsgemenskaper. Uppsatsen har på nytt satt fokus på vikten av andlig gemenskap. Men också det att vi inte kan behålla gemenskapen för oss själva i våra kyrkor.

Vi kan se oss som främlingar var vi än befinner oss, vilket skulle underlätta vår relation med det obekanta. Vi behöver sträva efter att skapa en öppenhet mot det som är annorlunda. Vi kan be Gud om hjälp att våga ta in det som andra har att ge oavsett vem det är eller vilken bakgrund de har.

Troligtvis skriver jag den här uppsatsen för att jag själv har svårt att lämna min trygghet och närma mig det främmande. Den här uppsatsen handlar nog om mig själv. Jag tror och hoppas att många kan känna igen sig och kanske få uppmuntran att göra något radikalt. Vilket jag skall försöka mig på.

Jag vill tacka Metodistkyrkan som just hade denna öppenhet när de antog mig till seminariet på Överås. Jag vill tacka min nuvarande församling för det stöd jag fått i arbetet med uppsatsen. Jag vill också tacka min handledare som uppmuntrade mig i denna riktning.

8. Litteraturlista

Referenslitteratur

- AA
1993
Tolv och tolv
Gummerus Printing, Finland
- Bibel 2000*
Bokförlaget Libris, Örebro
- Brueggemann, Walter
1997
I de rotlösas land
Bokförlaget Libris, Örebro
- Claiborne, Shane
2007
Den oemotståndliga revolutionen
Verbum, Stockholm
- Ekedahl, MarieAnne
Wiedel, Björn
2004
Mötet med den splittrade människan
Verbum förlag, Stockholm
- Freire, Paulo
1975
Utbildning för befrielse
Gummessons bokförlag
- Gunderson, Gary
2004
Boundary Leadres, Leadership Skills for People of Faith
Augsburg Fortress
- McSpadden, Lucia Ann
2006
Meeting God at the Boundaries: A Manual for Church Leaders
United Methodist General Board of Higher Education
- Miller, Keith
1991
Steg in i livet
Bokförlaget Libris, Örebro
- Nausner, Michael
2007
Cultural Boundary Experience and the Methodist Connection
PhD, 12th Oxford Institute of Methodist Theological Studies
- Nordlund, Karl-Axel
1994
Existentiella frågor i själavården
Verbum förlag, Stockholm
- Rieger, Jörg
Vincent, John
2003
Methodist and Radical, Rejuvenating a Tradition
Abingdon Press, Nashville
- Olivius, Anders
1996
Att möta människor
Verbum förlag, Stockholm
- Wallis, Jim
1983
Ett nytt sätt att leva
Libris, Örebro
- Weems, Lovett Jr
1999
Leadership in the Wesleyan Spirit
Abingdon Press
- Wikström, Owe
1999
Den outgrundliga människan
Bokförlaget Natur och Kultur
- Yancey, Philip
2001
Med nådens ögon
Bokförlaget Libris, Örebro

Övrig litteratur

Bergqvist, Elaine
2008

Härskarteknik
Scandbook, Falun

Jennings, Theodore W, Jr.
1990

Good News to the Poor
Abingdon Press, Nashville

Marquardt, Manfred
1992

John Wesley's Social Ethics, Praxis and Principles
Abingdon Press, Nashville

Peck, M Scott
1989

Det Svåra Steget till Gemenskap
Förlagshuset Hagaberg, Stockholm

Peck, M Scott
1993

Lögnens Folk
Bokförlaget Libris, Örebro

9. Appendix

A)

12-steg

Anonyma Alkoholister arbetar efter följande tolvpunktsprogram:

1. Vi erkände att vi var maktlösa inför alkoholen - att våra liv hade blivit ohanterliga.
2. Vi kom till tro att en kraft, större än vi själva, kunde hjälpa oss att återfå vårt förstånd.
3. Vi beslöt att lägga vår vilja och vårt liv i händerna på Gud, sådan vi själva uppfattade Honom.
4. Vi företog en genomgripande och oförskräckt moralisk självrannsakan.
5. Vi erkände inför Gud, oss själva och en medmänniska alla våra fel och brister och innebörden av dem.
6. Vi var helt och hållet beredda att låta Gud avlägsna alla dessa karaktärsfel.
7. Vi bad ödmjukt Honom att avlägsna våra brister.
8. Vi gjorde upp en förteckning över alla de personer vi hade gjort illa och var beredda att gottgöra dem alla.
9. Vi gottgjorde alla dessa människor, så långt det var oss möjligt, utan att skada dem eller andra.
10. Vi fortsatte vår självrannsakan och erkände genast när vi hade fel.
11. Vi sökte genom bön och meditation fördjupa vår medvetna kontakt med Gud - sådan vi uppfattade Honom - varvid vi endast bad om insikt om Hans vilja med oss och styrka att utföra den.
12. När vi, som en följd av dessa steg, själva hade haft ett inre uppvaknande försökte vi föra detta budskap vidare till andra alkoholister och tillämpa dessa principer i alla våra angelägenheter.¹¹⁵

¹¹⁵ AA

B)

Ingress

AA, Anonyma Alkoholister, är en gemenskap av män och kvinnor, som delar sina erfarenheter, sina förhoppningar och sin styrka med varandra för att söka lösa sitt gemensamma problem och hjälpa andra att tillfriskna från alkoholism.

Det enda villkoret för medlemskap i AA är en önskan att sluta dricka.

AA kräver inga inträdes- eller medlemsavgifter. Vi är självförsörjande genom egna frivilliga bidrag. AA har ingen anknytning till någon religion, politisk organisation eller institution, ej heller till annan rörelse av något slag. Vi deltar inte i offentliga debatter och framträder varken som förespråkare för eller motståndare till något annat.

Vårt främsta syfte är att hålla oss nyktra och hjälpa andra alkoholister att uppnå nykterhet.¹¹⁶

¹¹⁶ AA